

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет:	Дизайн та архітектура
Кафедра:	Графічний дизайн
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	022 Дизайн
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Рік навчання:	3
Семестр:	5
Вид дисципліни:	обов'язкова

ШРИФТ

Семестр 5 (осінь 2026)

Викладач: Чекаль Олексій Георгійович, викладач
E-mail: chekal.alex@gmail.com
Заняття: За розкладом

Адреса: к. 311, поверх 3, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон: 057 706-28-11 (кафедра); 050 982 60 80

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

- Офіційним каналом комунікації з викладачем поза заняттями є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Шрифт); 2) в полі листа після опису проблеми позначити, хто звертається (підписатися) — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_назва завдання. Розширення файлів jpeg, pdf, vfb / vfc*.
- Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.
- Усі питання, пов'язані із дисципліною, можуть вирішуватися у внутрішній групі Facebook <https://www.facebook.com/groups/555925881505767/>, де викладено усі додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо.
- За умов **дистанційних занять** використовується програма Zoom за розкладом (посилання надаються у внутрішній групі Facebook). Інша комунікація (консультації) відбувається шляхом листування у Messenger (профіль у Facebook <https://www.facebook.com/tatiana.ivanenko.75/>).

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Проходження програми дисципліни «Шрифт» на другому курсі.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни є підготовка студентів до роботи із шрифтом, який є важливою складовою частиною графічного дизайну, що посприяє вивченню основних профільюючих дисциплін ОПП «Графічний дизайн»: «Проектування», «Макетування і моделювання упаковки», «Типографіка», «Комплексне проектування». Завдання дисципліни полягають у розвитку знань щодо класифікації шрифту; ознайомленні студентів з основними критеріями сприйняття морфології та побудови шрифту, формою шрифтових елементів, законами оптичних ілюзій та засобами візуальних компенсаторів у шрифті, а також вивчають властивості взаємодії простору букв з площиною листа; одержанні практичних навичок побудови шрифтової форми, що забезпечує творче оперування із шрифтовими елементами, а також опановують естетичні засоби гармонізації шрифтових форм у творчих композиціях. Дисципліна забезпечує фахові компетентності: ФК 14. Здатність володіти засобами шрифтової графіки для виконання завдань графічного дизайну. Програмний результат: ПРН 23. Орієнтуватись у різних спеціальних матеріалах та інструментах з

рукописного та рисованого шрифту, правилах роботи з набірним шрифтом, використовувати засоби шрифту і типографіки в професійній діяльності.

Дисципліна забезпечує загальні та спеціальні компетентності:

ЗК 1 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 6 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК 1 Здатність застосовувати сучасні методики проектування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну

СК3 Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.

СК 10 Здатність застосовувати знання прикладних наук у професійній діяльності з графічного дизайн/

Програмні результати навчання:

РН 1 Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.

РН 4 Визначати мету, завдання та етапи проектування.

РН 6 Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.

РН 7 Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.

РН 8 Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію.

РН 9 Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання

РН 11 Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

РН 12 Дотримуватися стандартів проектування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності.

РН 13 Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну.

РН 14 Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації і творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним сприйняттям особливостей шрифтової форми. Дисципліна вивчається протягом трьох семестрів: 2 семестри на 2 курсі та 1 семестр на 3 курсі. (10 кредитів ECTS, 300 навчальних години, в тому числі 150 годин — аудиторні практичні заняття та 150 годин — самостійні). У 5 семестрі передбачено 2 модулі (7 основних завдань).

1 МОДУЛЬ. Завдання спрямовано на продовження вивчення закономірностей побудови шрифту шляхом розробки версії шрифту, розпочатого у третьому семестрі (одне накреслення).

2 МОДУЛЬ. Завдання спрямовано на закріплення знань щодо побудови шрифту шляхом розробки рисованого шрифту на задану тему (алфавіт, цифри, знаки пунктуації та необхідний комплект символів), або шляхом розробки текстового або акцидентного (display font) шрифту для забезпечення набору тексту латинською та кириличною системами письма (одне накреслення).

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом практичних занять. Самостійна робота студентів спрямована на завершення практичних завдань за тематикою дисципліни. Зміст самостійної роботи складає виконання практичних завдань, які є елементами модулів, тобто ескізи, пошуки рішення, завершення роботи та підготовка до переглядів. Додаткових практичних завдань для самостійної роботи навчальна програма не передбачає, але ініціатива студентів вітається та заохочується

додатковими балами.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Іваненко Т. О. Шрифтовий дизайн: основи : навч. посіб. Харків : ХДАДМ, 2019. 144 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Усі додаткові навчальні матеріали можна переглянути за умов приєднання до внутрішньої групи у Facebook за посиланням <https://www.facebook.com/groups/555925881505767/>

НЕОБХІДНІ МАТЕРІАЛИ

Для ескізів: папір, олівець, туш тощо. Для виконання завдань: графічна програма Illustrator, шрифтовий редактор Fontlab.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук телефонів. За необхідності студент має спросити дозволу вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття з аргументованим відстоюванням позиції. Координаційна робота з групою ведеться через старосту групи (наприклад, у разі виникнення об'єктивних причин зміни часу проведення занять, призначення додаткового заняття на вільний день тощо).

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропуски занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх практичних працях. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, студент втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена із заниженням балів. **Корисні посилання:**
<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>
<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Поточний контроль	Деталі
За розкладом 1-7 тижні	1-6	Практ.	Проекти: арт-алфавіт, декоративний шрифт, шрифт-реконструкція, текстовий, акцидентний шрифт (за вибором)	21	Під час занять за розкладом	Готовність: Варіанти 1, 2, 3 — повністю. Варіанти 4, 5, 6 — латиниця, цифри
За розкладом 8 тиждів		Практ	Попередня презентація. Робота над помилками	3	Перегляд 1 модуля	
За розкладом 9-14 тижні	1-6	Практ.	Проекти: арт-алфавіт, декоративний шрифт, шрифт-реконструкція, текстовий, акцидентний шрифт (за вибором)	18	Під час занять за розкладом	Готовність: Варіанти 1, 2, 3 — повністю. Варіанти 4, 5, 6 — кирилиця, знаки пунктуації
За розкладом 15 тиждів		Практ	Презентація проекту	3	Перегляд 2 модуля	2 аркуші 600X900 мм
Всього:				45		

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Варіант*	Тема	Бали	Тема	Бали	Форма звітності
Модуль 1			Модуль 2		
Варіант 1	Арт-алфавіт	0-45	Декоративний шрифт	0-45	Поточний контроль
Варіант 2	Декоративний шрифт	0-45	Арт-алфавіт	0-45	Поточний контроль
Варіант 3	Арт-алфавіт	0-45	Шрифт-реконструкція	0-45	Поточний контроль
Варіант 4	Шрифт-реконструкція	0-45	Шрифт-реконструкція	0-45	Поточний контроль
Варіант 5	Акцидентний шрифт	0-45	Акцидентний шрифт	0-45	Поточний контроль
Варіант 5	Текстовий шрифт	0-45	Текстовий шрифт	0-45	Поточний контроль
**	PANGRAM			0-10	Поточний контроль
	Презентація проєктів			0-10	Екз. перегляд

* Студент сам визначає, який варіант із завданнями він обирає (з наданого переліку). Контроль цього розподілу ведеться викладачем у Google Excel.

** Додаткове завдання студент може обрати для покращення своїх результатів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Бали	0-10	0-45	Критерії оцінювання
A+	10	45	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез/статті до конференції/журналу. Подача акуратна, креативна, без помилок
A	9	42-44	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, креативна, без помилок
A-	8	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без значних помилок
B	5-7	30-39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	4	20-29	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки
D	2-3	10-19	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1	1-9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо)
FX	0	0	Пропуск поточного контролю

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є екзаменаційні перегляди. Для отримання оцінки необхідно пройти поточні етапи контролю у формі перевірок процесу аудиторної та самостійної роботи, а також перевірку теоретичних знань контрольними питаннями за темами дисципліни (письмово або у Googl-формі).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗАГАЛЬНА

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за:

- а) участь у конференції або публікацію статті за темами дисципліни (5);
- б) участь у конкурсах та/або виставках за темою дисципліни (всеукраїнські – 5, міжнародні – 10);
- в) активність на заняттях, участь у житті групи тощо (1–3).

Максимальна кількість балів-бонусів — 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у робочій програмі та методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

1. Іваненко Т. О. Оригінальність без меж: природа акцидентного шрифту. Харків : ХДАДМ, 2011. 184 с.; іл.
2. Іваненко Т.О. Габузян Едік. Проблеми становлення сучасних українських знаків алфавіту та їх розташування в системі Unicode. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : зб. тез міжн. наук.-практ. конф. (23 квітня 2020 р.), КНУТД. Київ, 2020. Т. 2. С. 73–75.
3. Іваненко Т. О. Шрифтовий дизайн : основи. Харків : ХДАДМ, 2019. 144 с.
4. Лесняк В. И. Акцидентний шрифт: 75 оригинальных шрифтов. Харків : Колорит, 2004. 140 с.
5. Лесняк В. И. Відтворення шрифтової спадщини : 40 оригінальних шрифтів. Київ : ArtHuss, 2020. 160 с.
6. Лесняк В. И. Графический дизайн (основы профессии). Київ : Bios Design Books, 2009. 416 с.
7. Лесняк В. И. Модернистские и постмодернистские шрифты : 44 оригинальных шрифта Харків : Колорит, 2006. 148 с.
8. Clair K. A typographic workbook: A primer to history, techniques and artistry. New York: John Wiley & Sons, Inc., 1999. 371 p.
9. Hlavsa O. Typographia. Praha: SNTL, 1986. 512 s.
10. Typosphere: new fonts to make you think. Collins Design, 2007. 192 с.